

ספר

כבולעו כך פולטו

אוצר החכמה

1234567

על הלכות מליחה

מאת

בו יבואר בעה"י גדרי מליחה וצלייה, אידי דטריד למיפלט לא בלע, כבולעו
כפולטו, מישרק שריק, ואימתי מליחה מוציאה הדם, הכל כאשר תחזינה
עיני המעיין בפנים. ומחולק לג' חלקים.
החלק הא', יבואר בו כלגדרים הנ"ל, ומסודר לכ"ו כללים, ובכל כלל
הפרטים שבו.
החלק הב', חידושים והערות וביאורים בסוגיות הגמרא דפרק כל הבשר,
דשייכי להל' מליחה, ובדברי הטוש"ע ונושאי כליהם.
והחלק הג', ארבעה סימנים בעניני מליחה.
כל זה חובר בעה"י, בעזרת החונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה.
ע"י הצב"י נדב פרץ ס"ט.

שנת התשס"ג

אוצר החכמה

כל הזכויות שמורות

ניתן להשיג את הספר אצל המחבר

נדב פרץ

קרית הישיבה 1509/12

אופקים

מכתב ברכה מהגאון רבי יהודה טשזנר שליט"א

אוצר החכמה

דומ"ץ קהילתנו ק"ק אופקים.

ומצורף איליו ברכת הגאון רבי בנימין יהושע זילבר שליט"א מח"ס אז נדברו.

דפי 1/2

יום ד' פ' עקב תשס"ב פה אופקים

מכתב ברכה

הנה ידידינו החו"ב הרה"ג ר' נדב פרץ שליט"א מחשובי האברכים דקהילתנו, הלן בעומקו של הלכה, גריס ודייק ויורד לעומק הסוגיא, שכבר איתמחי בספרו הקודם נדבת פרץ עמ"ס מגילה, בא לפני עם עוד חיבור נקוב בשם "כבולעו כך פולטו", בעניני מליחת בשר, מתי אומרים אידי דטריד למיפלט לא בלע ומתי כבולעו כך פולטו ומתי משרק שריק וכו', שכידוע הענינים האלו והמסתעף הם ההלכות הקשות ביו"ד בהלכות מליחה. ע"כ ידידינו הנ"ל לקח לעצמו המשימה לברר את השיטות בזה. והציג בספרו את השיטות השונות ואת מקורותיהן בטוטו"ד וגם בירר וליבן כמה ענינים בהלכות אלו באורך וברוחב. ועברתי על חלק נכבד של החיבור והערתי כמה הערות פה ושם כדרכה של תורה*, ובודאי החיבור יהי' לתועלת להלומדים הלכות אלו.

על כן אפריון נמטי' להרב המחבר על עבודתו המעמיקה. ויה"ר שיפוצו מעיינותיו חוצה, ויזכה להיות ממזכי הרבים בחבור ספרים הרבה במשנה ברורה ובהלכה ברורה, לתועלת הרבים. והשי"ת יצילנו מכל מכשול וטעות.

כאוות ידידו ומוקירו,
יהודה טשזנר.

הח"מ מאשר ומצטרף להנ"ל להגדיל תורה ולהאדיר

בנימן יהושע זילבר.

* ונדפסו בסוף הספר, ומסומנים במקומם בכוכב. ויש אשר כבר נתקן בגוף הספר. וכאן המקום אתי להודות לכבוד הרב שליט"א שהואיל להקדיש מזמנו היקר ולעיין בדברינו, ולהעיר בהם.

הקדמה

הנה בהל' מליחה מצינו בגמ' ראשונים ואחרונים כמה וכמה חילוקי דינים וגדרים אימתי הבשר בולע דם, ואימתי אומרים אידי דטריד למיפלט לא בלע, וכבולעו כך פולטו, וכן גדר מישרק שריק, אידי דפליט דמו פליט דם הבא מעלמא, ואם יש חילוק בין מליחה לצלייה, ובהיות שרבו הפרטים והחילוקים בזה, נתעוררתי בעה"י לברר הדברים עפ"י גמ' ראשונים ואחרונים ובפוסקים הל' מליחה, גם יתבאר בו בעה"י אם מליחה מועלת להוציא דם הבא ממקום אחר, דם שפירש ממקום למקום, דם בעין, גדר דם בעין, גם יתבאר בו עיקר גדר מליחה אם מוציא כל הדם, ואם בישול חזק ממליחה שמוציא כל הדם או פחות ממנו, והנפ"מ שבזה. ובאמת עיקר כוונתי היא לעמוד על שורשי ועיקרי הדברים, ואשר מהם יבואו פרטי ההלכות שבהל' אלו. (ועיין פרמ"ג סוף סימן ע' שעשה קיצור לדינים אלו דסימן ע' דבשר שנגע בבשר אחר או שנפל לציר וכן בחור"ד סוף סימן ע', וכן בחזו"א סימן י' ס"ק ט"ז). ואקוה שיהיה בזה בעה"י עזר ללומדים ענינים אלו. גם צירפתי לזה חלק שני, ביאורים וחידושים בסוגיות אלו דפרק כל הבשר, ובשו"ע הל' מליחה, ואשר נוגע ג"כ לחלק זה.

המחבר.

מפתחות לחלק א', על סדר הכללים.

א.	גדר כבולעו כך פולט	1-2.....
ב.	גדר משרק שריק	3-4 ^{אוצר החכמה}
ג.	גדר איידי דטריד למיפלט לא בלע	5-7
ד.	גדר איידי דיפלוט דמו יפלוט דם הבא מעלמא	8-9
ה.	גדר שיע	9-10
ו.	גדר נורא מישב שייב	10-11
ז.	גדר זמן פליטת ציר	11.....
ח.	גדר דם בעין (לענין כבכ"פ, איידי דטריד, מישרק שריק)	12-13.....
ט.	גדר דם בעין (לענין דלאחשיב דם האברים שלא פירש)	14.....
י.	גדר מליחה	15.....
יא.	גדר כבוש	16.....
יב.	גדר צלייה	17.....
יג.	גדר בישול	18.....
יד.	דם הבא ממקום אחר	19
טו.	דם שפירש ממקום למקום	20
טז.	נצרר הדם	20-21.....
יז.	דם שבחוטין	21.....
יח.	גדר שיעור מליחה	21-22.....
יט.	נמלח מצד אחד	22-23.....
כ.	גדר בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב	23
כא.	גדר בשר שנפל לציר ^[1234567]	24
כב.	גדר דגים ועופות שמלחן זה עם זה	24.....
כג.	גדר בשר שנמלח ולא הודח הדחה קמייתא	25-26
כד.	גדר דם אינו מפעפע למעלה	26.....
כה.	גדר בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה	27-28.....
כו.	גדר בני מעיים	28.....

מפתחות לחלק ב', על סדר הדפים, טוש"ע.

29-31.....	חולין דף קי"א ע"א
31-35.....	חולין דף קי"א ע"ב
35-40.....	חולין דף קי"ב ע"ב
40-48.....	חולין דף קי"ג ע"א
49-50.....	שו"ע סימן ס"ח סעיף ט'
50-52.....	שו"ע סימן ס"ט סעיף ד' <small>דברי יוסף</small>
54-56.....	שו"ע סימן ס"ט סעיף י' <small>אוצר החכמה</small>
56-58.....	שו"ע סימן ס"ט סעיף ט"ו <small>דברי יוסף</small>
59-61.....	שו"ע סימן ס"ט סעיף י"ז
61-62.....	שו"ע סימן ס"ט סעיף י"ט <small>אוצר החכמה</small>
62-64	טור סוף סימן ס"ט
65-67.....	שו"ע סימן ס"ט סעיף כ'
67-68.....	שו"ע סימן ע' סעיף א'
68-70.....	שו"ע סימן ע' סעיף ב'
70-74.....	שו"ע סימן ע' סעיף ו'
74-77.....	שו"ע סימן ע"ב סעיף ב'
77-79.....	שו"ע סימן ע"ב סעיף ג'
79-81.....	בית יוסף סוף סימן ע"ב
81.....	שו"ע סימן ע"ג סעיף ד'
82-86.....	שו"ע סימן ע"ג סעיף ו'
86-87.....	שו"ע סימן ע"ה סעיף א'
87-88.....	שו"ע סימן ע"ו סעיף ד'

מפתחות לחלק ג', על סדר הסימנים.

89-97.....	סימן א'. בענין הדחה קודם מליחה
98-113.....	סימן ב'. בענין כבולעו כך פולטו
114-119.....	סימן ג'. בענין היתר כבד
120-124	סימן ד'. בענין קריעת הכבד

אוצר החכמה

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
כבולעו כך פולטו - מליחה פרי', נדב עמוד מס: 7 הודפס ע"י אוצר החכמה

פתיחה קצרה

א. מצינו בגמ' היתר כבולעו כך פולטו, ומקורו בפסחים דף ע"ד א' גבי מולייאתא, פירוש, שצולה בשר שנמלח, וממולא בתוכו בשר שלא נמלח, ואמרינן דהבשר החיצון אינו נאסר, הגם שבולע הדם שבולע מהפנימי, כיון דכבולעו כך פולטו, ר"ל שכשם שבלע הבשר החיצון מהבשר הפנימי ע"י האש, כמו כן יפלוט, וכן נפסק בטור ושו"ע סימן ע"ז, עוד מצינו גדר אידי דטריד למיפלט לא בלע, (שיטת רש"י חולין קי"ב ב' ד"ה ועופות קמיטי, תוד"ה ודגים רפו קרמייהו, שו"ע סימן ע' סעיף א'). והם ב' גדרים נפרדים. דכבולעו כך פולטו, פירוש, דעל כרחך בלע, מאחר ואינו טריד לפלוט, (ש"ך סימן ע"ז סק"א)*, אולם הכלל דאידי דטריד לפלוט לא בלע, הוא, דאמרינן דמעיקרא לא בלע, משום שעוד לא הוציא דמו, ואגב טרידתו לפלוט דמו, לא יבלע דם אחר.

ובבאור הכלל דכבולעו כך פולטו, כתב הרא"ש בפרק גיד הנשה כלל י"ג, דדוקא היכא דנפלט מיד בשעת הבליעה, כגון מולייאתא, אמרינן כבולעו כך פולטו אבל דבר שנאסר כבר מחמת דם שבא עליו ממקום אחר, תו לא שרינן ליה, משום דכבולעו כך פולטו, עכ"ל. וכ"ה בט"ז סימן ע"ז סק"ב. וכ"ה בחי' הרשב"א ז"ל דף קי"ב ב', וז"ל, ולא דמי למולייאתא דאמרינן כבולעו כך פולטו, דהתם האש שהוציאו מן המולייאתא והבליעו בעוף, אינו מניחו להתפשט ולהסתרך בבשר, אלא הוא שואבו ומוציאו לחוץ, אבל כאן שהוא מסתרך בבשר ע"י המלח, אינו יוצא לעולם לא ע"י מלח ולא ע"י האש, עכ"ל. וכ"ה בתשו' הגרעק"א ז"ל, חלק ג' סימן נ"ג.

ב. הכלל דכבולעו כך פולטו, נא' בגמרא ושו"ע הנ"ל, לעניין צלייה, ואילו הכלל דאידי דטריד למיפלט לא בלע נא' גם במליחה (רש"י ותוס', ושו"ע, בסימן ע' סעיף א' וכנ"ל), וה"ה בצלייה. (ש"ך סימן ע"ז סק"ב, עפי"ד פרמ"ג שם).

מעתה לא נתבאר בגמ', אם הכלל דכבולעו כך פולטו נאמר גם במליחה, (כגון בשר שכבר נמלח פעם א' ויצא כל דמו וצירו, ועכשיו מלחו שוב עם בשר שלא נמלח, דלא שייך בבשר שכבר נמלח הכלל דאידי דטריד למיפלט לא בלע, שהרי כבר אינו טרוד לפלוט)*. ונחלקו בזה האחרונים ז"ל. דעת הפמ"ג בסימן ע"ז ס"ק ב' במשבצות זהב, דגם במליחה אמרינן הכלל דכבולעו כך פולטו, נאלא שכתב שם, דבמציאות לא משכחת לה, כיון דהמליחה פועל הפליטה מאוחר יותר מן ^{לוצר החכמה}הבליעה, יעוש"ה]. אבל לדעת החזון איש יורה דעה סימן י', ס"ק ג, י"א, לא נא' הכלל דכבולעו כך פולטו אלא בצלייה. יעו"ש.

¹הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
כבולעו כך פולטו - מליחה פרץ, נדב עמוד מס': ע' הודפס ע"י אוצר החכמה

חלק א'

כלל א'

אוצר החכמה

גדר כבולעו כך פולטו

א. כבולעו כך פולטו נאמר בגמרא לענין צלי גבי מולייאתא. (כגון שממלא בשר שלא נמלח בתוך בשר שנמלח וצולהו דלא אמרינן שבולע בשר החיצון מהבשר הפנימי)¹

ב. יש אומרים דלהלכה לא אמרינן כבולעו כך פולטו לכתחילה (ולכן מולייאתא אסור לכתחילה).² וי"א דמותר לכתחילה.³

ג. יש אומרים דלא אמרינן כבולעו כך פולטו במליחה.⁴ (ולכן בשר שלא נמלח אסור למולחו ע"ג בשר שכבר נמלח והודח). וי"א דאמרינן כבולעו כך פולטו אף במליחה.⁵ (ומ"מ יעו"ש בפמ"ג דמודה לדינא דאסור למלוח בשר שלא נמלח ע"ג בשר שכבר נמלח, יעו"ש).⁶

1 פסחים דף ע"ד שו"ע סימן ע"ז.

2 פמ"ג סימן ע"ז בשפתי דעת סוף סק"ד עפי"ד רמ"א שם, וכן ס"ל להפ"ח שם.

3 שו"ע שם, וכן מבואר מביאור הגר"א ז"ל סק"ה דאפי' לדעת רמ"א שרי לכתחילה, וכמו שביאר בספר אהבת עולם [לא' ממחברי זמנינו] סימן ע"ז ס"ק כ'.

4 חזון איש יורה דעה סימן י', ס"ק ג', י"א.

5 פרי מגדים במשבצות זהב סימן ע"ז ס"ק ב'. ועין לשון השו"ע סימן ע"ב סעיף ב', ובגליון הגרע"א ז"ל.

6 ועיין מש"כ בכל זה בחלק ג' עמודים 105-108 (סימו ב' אות ח-י"ב).

ד. לא אמרינן כבולעו כך פולטו בדם בעין.⁷ וגדר דם בעין יתבאר לקמן בכלל ח'

ה. לא אמרינן כבולעו כך פולטו לענין בישול.⁸

ו. י"א דלא אמרינן כבולעו כך פולטו בריבוי דם, (כגון כבד).⁹ וי"א דאמרינן כבולעו

כך פולטו אף בריבוי דם, והכי קיימא לן.¹⁰

ז. יש אומרים דלא אמרינן כבולעו כך פולטו אם כשנוטלם מן האש ישנו לאיסור

בעין. כמו לב שנצלה עם בשר אחר, (דחיישינן שיבלע הבשר מהלב כשנוטלו

מהאש, ולא יפלוט כיון שאינו על האש).¹¹ אבל אם אינו אלא חריכה שרי.¹²

ח. יש אומרים דלענין השפוד לא אמרינן כבולעו כך פולטו, ולכן אם צלה הבשר

בשפוד נאסר השפוד.¹³ וי"א דגם בשפוד אמרינן כבולעו כך פולטו.¹⁴*

ט. לא אמרינן כבולעו כך פולטו לענין הבשר הפנימי. (כגון שהבשר הפנימי נמלח

והבשר החיצון לא נמלח).¹⁵

⁷ רמ"א סוף סימן ע'. רמ"א סימן ע"ב סעיף ב', ש"ך שם ס"ק י"א. ש"ך סימן כ"ב, ש"ך סימן ס"ט סק"א.

⁸ טור ושו"ע סימן ע"ז.

⁹ תוס' חולין קי"א א' ד"ה כבדא.

¹⁰ שו"ע סימן ע"ג סעיף ו', ש"ך שם ס"ק כ"ג. ועיין מש"כ בזה בחלק ב' עמוד 81.

¹¹ רשב"א בתורת הבית הובא בגליון הגרע"א ז"ל סימן ע"ב על דברי הש"ך ס"ק ט', ועיין ג"כ ש"ך סימן ס"ח סק"ז וגליון הגרע"א ז"ל שם. אבל בצלה הראש עם המוח אמרינן בכל אופן כבולעו כך פולטו יעו"ש בגליון הגרע"א הטעם, דהעצם מפסיק.

¹² ש"ך סימן ס"ח ס"ק י"ז עפי"ד השו"ע שם.

¹³ רמב"ן וראב"ד הובא בר"ן פרק כל הבשר דף קי"ב א'. והוא חד דיעה בשו"ע סימן ע"ו סעיף ד'.

¹⁴ שו"ע שם, וסיים דכן המנהג להתיר, והרמ"א מקיל שם בדיעבד, ויעו"ש בש"ך ס"ק כ"ג.

¹⁵ ש"ך סק"ב, מהרש"ל, הובא שם בש"ך. ומ"מ לדעת רמ"א שם הבשר הפנימי מותר, אבל אינו מטעם כבולעו כך פולטו, אלא מטעם דנורא מישב שייב, והיינו דלא בלע כלל.

כלל ב'

גדר מישרק שריק

א. מישרק שריק נאמר בגמרא בצלייה. (לענין צליית כבד ע"ג בשר, דלא נאסר הבשר מחמת הכבד).¹⁶

ב. יש אומרים דאמרינן מישרק שריק אף במליחה.¹⁷ (ולכן מותר למלוח בשר ע"ג בשר שכבר נמלח). וי"א דלא אמרינן מישרק שריק במליחה.¹⁸ (ולכן אסור למלוח בשר ע"ג בשר שכבר נמלח). ובדיעבד, י"א דקיי"ל מישרק שריק.¹⁹ וי"א דגם בדיעבד לא אמרינן מישרק שריק במליחה.²⁰

ג. יש אומרים דהיכא דליכא גומות לכו"ע אמרינן מישרק שריק אף במליחה.²¹

ד. יש אומרים דאם אין בטבעו דם (כמו בני מעיים), לכו"ע אמרינן מישרק שריק אף במליחה.²²

ה. בדם בעין לא אמרינן מישרק שריק.²³

ו. לא אמרינן מישרק שריק בדגים, כיון דרפו קרמיהו.²⁴ ואם יש בהם קשקשים אמרינן מישרק שריק (כיון דלא רפו קרמיהו).²⁵

16 חולין קי"א, א'.

17 תוס' חולין קי"ב ב', בשם ר"ת.

18 תוס' שם.

19 שו"ע סימן ע' סעיף ו', עפי"ד הגר"א ז"ל שם ס"ק כ"ט.

20 רמ"א שם. ולהש"ך שם ס"ק כ"ח, אף השו"ע מודה דלא אמרינן מישרק שריק במליחה, יעו"ש.

21 ש"ך סימן ע"ה סקי"ג, לחד תירוצא.

22 ר"ן ורשב"א דף קי"ג א' בחד תירוצא, ויעו"ש בחי' הריטב"א, ועיין מש"כ בזה בחלק ב' עמודים 40-42.

23 תוס' חולין קי"ג א' ד"ה אין מחזיקין דם. פמ"ג במשב"ז סימן ע' סק"א.

24 תוס' חולין קי"ג א' ד"ה אין מחזיקין דם. פמ"ג במשב"ז סימן ע' סק"א.

25 רמ"א סימן ע' סעיף א', ש"ך שם ס"ק ה', ט"ז סק"ג.

ז. לא אמרינן מישרק שריק אלא בדם ולא בשאר איסורין.²⁶

ח. ו"א דאם הרוב ציר ומיעוט דם לא אמרינן מישרק שריק אפילו לגבי הדם.²⁷ וי"א דאין חילוק, דבכל אופן אמרינן מישרק שריק.²⁸

ט. בחד חתיכה לא אמרינן מישרק שריק.*²⁹

י. לא אמרינן מישרק שריק לגבי הבשר הפנימי.³⁰

יא. ו"א דלא אמרינן מישרק שריק בכלים.(ולכן אם מלח בשר בכלי מנוקב נאסר הכלי).³¹ וי"א דלכו"ע אמרינן מישרק שריק בכלים.³² ויש מכריעים דבכלי חרס לא אמרינן מישרק שריק ובכלי עץ אמרינן מישרק שריק.³³

יב. בסכין לכו"ע אמרינן מישרק שריק(ולכן מותר לחתוך בשר תוך שיעור מליחה בסכין ואינו נאסר).³⁴

יג. יש אומרים דחותך בשר שלא נמלח בסכין ועודהו על האש אמרינן מישרק שריק.³⁵

יד. יש אומרים דהיכא דיש רק מעט לחלוחית דם לכו"ע אמרינן מישרק שריק.(ולכן ששהה אחר זמן פליטת צירו מותר).³⁶

אוצר החכמה

חיי שמואל

26 פמ"ג במשב"ז סימן ע' ס"ק א' (וכדמוכח בגמ' קי"ב ב').
27 רא"ש חולין קי"ב ב' גבי דגים ועופות, טור ריש סימן ע', וכו"פ הב"ח שם.
28 התוס' שם שו"ע סימן ע' סעיף א', ש"ך ס"ק ד'.
29 דרכי משה סימן ס"ט אות ו' בשם מהרא"י ז"ל, והובא בחזו"א סימן י' סק"ו
30 תוס' פסחים ע"ד א' ד"ה כבולעו כך פולטו.
31 ר"ן חולין קי"א ב'.
32 רא"ש שם, כלל כ"ח. שו"ע שם סימן ס"ט סעיף י"ז. ואפילו לכתחילה וכן דעת רש"ל הובא בש"ך שם ס"ק ע', לענין שאר כלים. ויעו"ש ברמ"א שהחמיר לכתחילה. ויעו"ש פמ"ג במשב"ז ס"ק מ"ב, ובשפתי דעת ס"ק ס"ט, דכלי קיל מאוכל לענין זה, ועיין חזו"א סימן י' ס"ק ז, ח. ועיין מש"כ בזה בחלק ב' עמוד 35.
33 דעת רבינו פרץ הובא בטור סימן ס"ט, וכן פסק רש"ל הובא בש"ך ס"ק ע', ואפילו בדיעבד.
34 רמ"א סוף סימן ס"ט סעיף כ' ש"ך שם ס"ק פ"ח. פמ"ג שם. וביאר הפמ"ג שם הטעם, כיון שאינו מתעכב שם מלל, אלא חותך לפי שעה, ועיין חזו"א סימן י' ס"ק ח' ובמש"כ בחלק ב' עמוד 35.
35 ח'י הרשב"א ז"ל דף קי"א א'.
36 ט"ז סימן ע' סקי"ב עפי"ד פרמ"ג שם.

כלל ג'

גדר איידי דטריד למיפלט לא בלע

- א. איידי דטריד למיפלט דם לא בלע נאמר במליחה.³⁷
- ב. גם בצלייה אמרינן איידי דטריד למיפלט לא בלע.³⁸
- ג. י"א דלא אמרינן איידי דטריד למיפלט ציר לא בלע,³⁹ (ולכן בשר שנמלח שנגע בבשר שהוא בתוך שיעור מליחה צריך מליחה שנית). וי"א דאף בציר אמרינן איידי דטריד.⁴⁰ (ולכן בשר שנמלח שנגע בבשר שהוא בתוך שיעור מליחה, לא נאסר הבשר כלל). וגדר זמן פליטת ציר יתבאר לקמן בכלל ז'.
- ד. י"א דגם אם אמרינן איידי דטריד למיפלט ציר היינו דווקא במליחה ולא בצלייה,⁴¹ וי"א דאף בצלייה אמרינן איידי דטריד למיפלט ציר.⁴²
- ה. לא אמרינן איידי דטריד למיפלט לא בלע אלא גבי דם ולא בשאר איסורין.⁴³
- ו. יש אומרים דלא אמרינן איידי דטריד למיפלט לא בלע אלא היכא דבלע מחמת מליח כרותח, אבל אם בלע מחמת טבעו של מלח לא אמרינן איידי.⁴⁴
- ז. לא אמרינן איידי דטריד למיפלט לא בלע כשאינו פולט בשפע.⁴⁵

37 רש"י חולין קי"ב ב', קי"ג א', עפי"ד הגמ' שם. תוס' שם בסוף דבריהם.

38 ש"ך סימן ע"ז ס"ק ב', עפ"י פמ"ג שם.

39 ט"ז סימן ע' סק"א, בדעת רמ"א סעיף ו', ויעו"ש בפמ"ג במשב"ז סק"א שהאריך בזה.

40 תוס' חולין קי"ב ב' בשם י"מ, ועפ"י סוף דבריהם שם. שו"ע סימן ע' סעיף א', ש"ך סימן ע', סק"ב. אף בדעת רמ"א, וכמו שכתב במשב"ז סימן ע' סק"א.

41 ש"ך סימן ע"ג ס"ק י"ד.

42 דרישה, והובא שם בש"ך ויעו"ש בגליון הגרע"א ז"ל שציין דכן מבואר בש"ך סימן ע"ז סק"ב. וכן מבואר בפמ"ג בשפתי דעת סימן ע"ו ס"ק כ"ב. ועיין גליון הגרע"א ז"ל סימן ע"ו בש"ך ס"ק ט'.

43 רש"י חולין קי"ב ב' עפ"י הגמ' שם. פמ"ג במשב"ז סימן ע' סק"א.

44 חוות דעת בבאורים סימן ס"ט ס"ק א', יעו"ש באור הדברים.

45 רא"ש פרק כל הבשר, כלל מ"ו. פמ"ג במשב"ז סימן ע' סק"א. [ויש לעיין מהא דכתב הש"ך סימן ס"ט סעיף י"ב בנקודות הכסף דבשר ששהה ג' ימים שנבלע בו דם ממקום אחר מותר, כיון דפולט

ח. י"א דבשר שנפל לציר לא אמרינן ביה אידי דטריד למיפלט לא בלע.⁴⁶ וי"א דאמרינן.⁴⁷

ט. יש אומרים דאפילו בשמנונית, אם הפליטה מועטת אמרינן אידי.⁴⁸

י. לא אמרינן אידי דטריד למיפלט לא בלע לענין בשר החיצון.⁴⁹

יא. י"א דלא אמרינן אידי דטריד למיפלט לא בלע כשהבשר נמלח בכלי שאינו מנוקב,⁵⁰ וי"א דאף בכלי אמרינן.⁵¹

יב. אידי דטריד למיפלט לא בלע לא אמרינן בבישול.⁵²

יג. י"א דבכבד שיש בו ריבוי פליטה אמרינן אידי דטריד למיפלט לא בלע (כדיעבד, ולכן בישראל כבר אינה נאסרת).⁵³ וי"א דגם בריבוי פליטה ככבד לא אמרינן אידי, (ולכן הכבד אסור).⁵⁴ וי"א דדוקא בשלוקה לא אמרינן אידי כיון דנגמר ריבוי פליטתו, אלא שאין אנו בקיאין לחלק בין שלוק למבושל.⁵⁵

אוצר החכמה

מעט מעט, יעוש"ה, וקשה דהא סוף סוף לא הוי בשפע, וצ"ל דמ"מ התם הוי יותר בשפע מהכא, ועדיין צ"ע].

רמ"א סימן ע' סעיף ו', עפי"ד הש"ך ס"ק ל"ז.⁴⁸

תורת חטאת, הובא בש"ך שם, וכן פסק הש"ך להתיר היכא דכבר נתבשל בלא מליחה שנית, במקום צורך גדול, ועיין מש"כ בזה בחלק ב' עמוד [והגם דנתבאר באות י"א דבכלי לא אמרינן אידי, צ"ל דהתם נפל מתחילת מליחתו, והכא מיירי דנמלח כדין ואח"כ נפל לציר].⁴⁷

רשב"א בחד פירושא בד"ן מליח טהור, הובא בפמ"ג סי' ע' סק"ד, חזו"א סימן י' ס"ק י"ז ד"ה הגרע"א.⁴⁸

פמ"ג בשפתי דעת סימן ע"ז ס"ק א'. וביאר שם הטעם, דבעל כרחך הדם עובר דרך החיצון, ובע"כ בולע.*⁴⁹

תוס' חולין קי"ב ב'. פמ"ג בשפתי דעת סימן ס"ט ס"ק פ"א.⁵⁰

הגהות אשר"י בדעת רש"י, הובא בב"י סוף סימן ס"ט. (ועיין מאירי קי"ג א' די"א דמולח בכלי שאינו מנוקב לא נאסר עד אחר פליטת הציר, וזה על דרך שי' הג"א).⁵¹

שו"ע סימן ס"ט סעיף י"א, דהבשר שנתבשל בלא מליחה אסור, מטעם שבלע מן הדם, יעו"ש.⁵²

רא"ש ור"ן ק"י ב' עפ"י הגמ' שם, שו"ע סימן ע"ג סעיף א' בסתם.⁵³

ר"ן שם בשי' הרמב"ם (והובא שי' הרמב"ם בשו"ע שם בשם יש מי שאוסר). ובט"ז סימן ע"ג סק"ד בשי' הרמב"ם.⁵⁴

ב"י סימן ע"ג בשי' הרמב"ם. וכן החמיר רמ"א, עפי"ד ט"ז שם סק"ד, וש"ך שם סק"ח.⁵⁵

יד. י"א דככבד אמרינן איידי דטריד למיפלט לא בלע אפילו לגבי שמנונית.⁵⁶ וי"א דאף בכבד לא אמרינן אלא גבי דם.⁵⁷

טו. י"א דכבד כבוש עדיף משלוק (ולכן הכבד שנכבש נאסרת, כיון דבולעת).⁵⁸ וי"א דכבוש קיל משלוק.⁵⁹

טז. י"א דבכל בשר גם אם אינו טרוד לפלוט, מ"מ אם נתן עליו בשר כשנקבי הפליטה עדיין פתוחים שוב לא יבלע אפי' אחר גמר פליטתו.⁶⁰

יז. י"א דאפשר דככבד לא בלע אפילו דם בעין. (מתוך ריבוי פליטתו).⁶¹

יח. אפשר דככבד של דג לא אמרינן בו איידי דטריד למיפלט לא בלע, כיון דאין בו ריבוי דם ככבד עוף ובהמה.⁶²

יט. דעת רוב מפרשים ז"ל נוטה שאע"פ שכלתה רוב פליטת הדם הואיל ועדיין פולטות ציר אינן בולעות. ואפילו לדעת האומרים שאינו נמנע מלבלוע אלא מאותו דבר שהוא פולט, אומר אני שהציר והדם ענין אחד הוא לענין זה, ומעין אחד הוא, התורה טמאתו והתורה טהרתו.⁶³

56 רש"י חולין ק"י ב', עפ"י הגמ' שם.
57 ר"ן שם, ובפמ"ג סימן ע', במשב"ז סק"א, משוי ליה ספיקא דדינא, יעו"ש.
58 פמ"ג בשפתי דעת סימן ס"ט ס"ק סי'.
59 חוות דעת בחידושים סימן ע"ג ס"ק ח'.
60 תוס' קי"ב ב', ור"ן שם, בשם הרב יוסף מאורליינ"ש, והובא בפמ"ג במשב"ז סימן ע' סק"א, יעו"ש.
61 פמ"ג במשב"ז סימן ס"ט סק"א.
62 פמ"ג סימן ס"ט סק"א במשב"ז.
63 לשון המאירי ז"ל חולין קי"ג א'.

כלל ד'

גדר איידיפלוט דמו יפלוט דם הבא ממקום אחר.

- א. י"א דאמרינן איידי דיפלוט דמו יפלוט גם דם שנבלע מקודם ממקום אחר,⁶⁴ והכי קיימא לן. (עכ"פ בדיעבד ולכן בשר תפל שנגע בבשר שהוא תוך שיעור מליחה, מותר הבשר התפל ע"י מליחה שנית).⁶⁵
- ב. י"א דלא אמרינן איידי הנ"ל אלא היכא דיפלוט דם לא היכא דיפלוט ציר,⁶⁶ וי"א דאין חילוק, ובכל אופן יפלוט.⁶⁷
- ג. גם להשיטות דלא אמרינן איידי דיפלוט ציר יפלוט דם שנבלע, הני מילי במליחה, אבל בצלייה יפלוט.⁶⁸
- ד. לא אמרינן איידי דיפלוט דמו יפלוט דם הבא ממקום אחר, אלא בדם פליטה, לא בדם בעין שנבלע.⁶⁹
- ה. י"א דגם בדגים אמרינן איידי הנ"ל, (ולכן דג תפל שנגע בעוף בתוך שיעור מליחה מותר ע"י מליחה שנית)⁷⁰. וי"א דדגים שאני.⁷¹

הרב

- 64 רא"ש פרק כל הבשר, כלל מ"ו, בשם ספר התרומות. רשב"א חולין קי"ב ב'. ומדברי הריטב"א קי"ב ב' נראה דלא ס"ל הך כללא ועיין חזו"א סימן י' סק"א, ב'.
- 65 שו"ע סימן ע' סעיף ו'. פמ"ג סימן ע' במשב"ז סק"א.
- 66 רמ"א סימן ע' סעיף ו', ויעו"ש דבהפסד מרובה יש להקל.
- 67 שו"ע שם.
- 68 פמ"ג סימן ע"ז בשפתי דעת סק"ב, עפי"ד שך שם. ומדברי הגרע"א ז"ל בגליון הש"ך סימן ע"ו סק"ט נראה דלא מחלק בזה.
- 69 ב"ח ריש סימן ס"ט.
- 70 דרכי משה סימן ע' אות ט'. וכן צידד הב"ח שם אף בדעת ב"י. רמ"א סעיף ב'.
- 71 ש"ך ס"ק ו', ט"ז סק"ח.

ו. וי"א הטעם לחלק בין דגים לשאר בשר, כיון דרפו קרמייהו הדם נסרך בהם ביותר,⁷² וי"א הטעם דדם דגים כציר חשוב,⁷³ וי"א הטעם דכיון דיש להם ציר מועט לא אמרינן אידי.⁷⁴

ז. וי"א דאם הודח הבשר נסתמו נקבי הפליטה,⁷⁵ וי"א דלא נסתמו.⁷⁶ [ומ"מ כל זה אחר שיעור פליטת דמו, אבל תוך שיעור מיל אין ההדחה סותמת נקבי הפליטה].⁷⁷*

ח. אם הדיח רק להעביר הלכלוך, ועכ"פ שפך רק מעט מים, לכו"ע לא נסתמו נקבי הפליטה.⁷⁸

כלל ה'

גדר שיע

א. מצינו בגמ' דלב שיע ולא בלע, וי"א דהכי קיי"ל להלכה.⁷⁹ (ולכן אם נתבשל הלב בלא קריעה מותר). וי"א דלמסקנא לא קיי"ל דשיע.⁸⁰ ויש מחלקים בזה בין צליה לבישול, דבצליה אמרינן דשיע, ובבישול לא.⁸¹

72 ש"ך ס"ק ו', ועיין גליון הגרעק"א ז"ל שם.

73 ט"ז סק"ח, בשם רש"ל.

74 ט"ז שם. פמ"ג שם.

75 תורת חטאת, הובא בש"ך סימן ע', ס"ק ט"ו, כ"ו. ט"ז ס"ק ט"ז.

76 בט"ז כתב דהוא פלוגתא בראשונים, ועיין בפתחי תשובה סק"ב, ובחוו"ד בבאורים סק"ו.

77 יעויין ש"ך שם ס"ק כ"ו.

78 ש"ך סימן ע' ס"ק ל"ט, עפ"י רמ"א שם.

79 רש"י חולין ק"ט א', עפ"י הגמ' בפסחים ע"ד, מאירי.

80 תוס' חולין ק"ט א', שו"ע סימן ע"ב סעיף א'.

81 ש"ך ס"ק בשי' רמב"ן, ויעו"ש פמ"ג דלא קיי"ל הכי, ועיין מש"כ בזה בחלק ב' עמודים 75-76.

ב. י"א דכבד חשוב שיע⁸² (ולכן אם נתכשל הכבד אינו נאסר).

כלל ו'

גדר נורא מישב שייב

א. י"א דאין האש מוציא הדם שיוצא מהבשר החיצון ונבלע בהבשר הפנימי (ולכן אם הבשר הפנימי נמלח, ובשר החיצון לא נמלח וצולה ביחד, נאסר הבשר הפנימי).⁸³ וי"א דאמרינן בכה"ג נורא מישב שייב. (ולכן הבשר הפנימי מותר).⁸⁴

ב. י"א דנורא מישב שייב לענין שפוד. (ולכן לא נאסר השפוד שצלו בו בשר שלא נמלח).⁸⁵ וכן לענין סכין (ולכן לא נאסר הסכין שחתכו בו הבשר שלא נמלח בזמן שהוא ע"ג האש).⁸⁶ ויש חולקים, וקיי"ל דשרי.⁸⁷

ג. י"א דאין האש שואבת דם שע"פ החתיכה מחמת שלא הודח,⁸⁸ וי"א דגם דם זה האש שואבת.⁸⁹

82 מאירי חולין ק"י ע"ב.

83 ש"ך סימן ע"ז סק"ב, ושיטת רש"ל שם.

84 רמ"א שם.

85 שו"ע סימן ע"ו סעיף ד'.

86 שו"ע שם.

87 שו"ע שם, ואפי' לכתחילה, ולדעת רמ"א שם שרי בדיעבד, ויעו"ש בש"ך ס"ק כ"ג, דהרש"ל מחמיר בסכין ומיקל בשיפוד.

88 רמ"א סימן ע"ו סעיף ב' החמיר לכתחילה, בלא שהה במלחו שיעור מליחה, ובשהה במלחו שיעור מליחה החמיר אפילו בדיעבד.

89 שו"ע שם סעיף ב'.

ד. י"א דהדס שיוצא בזמן הצלייה אין האש שואבתו (ולכן צריך הדחה אחרונה אחר הצליה),⁹⁰ וי"א דגם דם זה האש שואבתו.⁹¹

כלל ז'

גדר זמן פליטת ציר

- א. זמן פליטת ציר, י"א דהוי י"ב שעות⁹² וי"א דהוי כ"ד שעות⁹³, וי"א דהוי כ"ד שעות הכל לפי מה שהיא, אם חתיכה גדולה או קטנה.⁹⁴
- ב. יש שרצו לומר דזמן פליטת ציר עופות פחות מזמן פליטת ציר בבשר בהמה,⁹⁵ אבל אין הלכה כדבריהם.⁹⁶
- ג. נראה דגם אחר הזמן הנ"ל פולט ציר, אלא שאינו בשפע ולכן לא אמרינן איידי, מאחר ואינו בשפע.⁹⁷

⁹⁰ רמ"א שם החמיר לכתחילה.

⁹¹ רמ"א שם מיקל בדיעבד.

⁹² מגיד משנה פ"ו ממאכלות אסורות הלכה ט"ז, ר"ן חולין קי"ב ב', הרשב"א בתורת הבית, הובא ב"י סימן ע', מאירי חולין קי"ב ב', וכ"פ השו"ע סימן ע' סעיף ח'.

⁹³ דרכי משה סימן ע' אות י"א בשם הגאון שער דורא וסה"ת בשם ר"י וכן הובא ברמ"א סימן ע' סעיף ו', וסמך ע"ז במקום הפסד מרובה, ורש"ל היקל אפילו בלא הפסד מרובה, הובא בש"ך שם ס"ק ל"ג.

⁹⁴ חידושי הריטב"א ז"ל חולין קי"ב ב'.

⁹⁵ בית ישראל, הובא בפרי מגדים בשפתי דעת סימן ע', ס"ק א' נ'.

⁹⁶ פמ"ג במשב"ז סי' ע' ס"ק א', נ'.

⁹⁷ פמ"ג במשב"ז סימן ע' סק"א, ט'. (ולכן מבואר בט"ז סימן ע' סק"ב, לענין חתיכה שעבר פליטת צירה דמותרת, וביאר הט"ז בחד תירוצא משום דפולט לעולם, ור"ל דכיון שגם פליטת הדם הוא מועט, מהני פליטת ציר מועטת).